

EPLEHAGEN BARNEHAGE

Håndbok for Trygt og godt barnehagemiljø

Barnehagens visjon og slagord

«Sammen om en god barndom»

INNHALDFORTEGNELSE

Forord	Side 3-4
Fokus på nulltoleranse for mobbing og utestenging, inkludering og tidlig innsats	Side 5-6
Mål og tiltak for å forebygge og avdekke mobbeatferd	Side 7-8
For å oppdage og avdekke mobbeatferd og mobbing – tiltaksliste	Side 9-10
Inkludering	Side 11-12
Tidlig innsats	Side 13
Områder som er viktige for å fremme Trygt og godt barnehagemiljø	Side 14-16
Aktivitetsplikten	Side 17-19
Voksne som krenker barn	Side 19-22

Forord:

Denne håndboka tar utgangspunkt i:

Utdanningsdirektoratet sin definisjon rundt mobbing i barnehagen

Boka «Mobbeatferd i barnehagen» av Ella Cosmovici Idsøe og Pål Roland.

Barnehagens rutiner «barn som blir mobbet» og «barns psykososiale miljø» som ligger i PBL Mentor

Barnehagens årsplan

Rammeplan for barnehagen

Lov om barnehager

«Manifest mot mobbing (2011-2014) som er utarbeidet av Regjeringen.

Den autoritative voksne

Innledning

Definisjon på mobbing i barnehagen (Udirs definisjon):

«I barnehagen kan mobbing forstås som at barn utsettes for negative hendelser fra andre i lek og samspill, der de opplever å ikke få være en betydningsfull person for fellesskapet.»

Rammeplan for barnehagen:

«Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og annerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse»

«Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap ved å forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre»

Lov om barnehager §1:

«Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.»

I korte trekk så er mobbing en gjentakelse av negative handlinger over tid rettet mot samme person. Det er forskjell på erting og mobbing, og det er viktig at voksne kan forstå forskjellen på vanlige negative handlinger mellom likeverdige parter (slåssing, krangling, sparring, erting) og mobbeatferd. Barnehagen må jobbe med å styrke barnas selvfølelse og bygge opp barnas tro på at de er gode nok

som de er uansett hva andre sier eller mener. Dette vil hjelpe barna til å stå opp for seg selv og tørre å si ifra når noe ikke er greit, og å ikke bry seg om negative kommentarer eller handlinger de kan bli utsatt for gjennom livet.

MOBBING ER NOE HELT ANNET!!!

Barn som utsettes for gjentagende negative handlinger over tid påføres både fysiske, sosiale og følelsesmessige skader. Det kan også være ødeleggende for de barna som mobber, så vel som dem som ser på. Mobbing skaper et klima av frykt, ufølsomhet og manglende respekt for alle involverte.

Mobbing oppstår allerede i barnehagen i form av begynnende mobbeatferd blant barna. I Eplehagen barnehage skal vi styrke personalets kunnskap om mobbeatferd og mobbing. Vi har utarbeidet en håndbok med mål og tiltak. Fokuset er på hvordan forebygge og avdekke mobbeatferd, og hva vi gjør når mobbeatferd avdekkes.

I EPLEHAGEN ER DET NULL TOLLERANSE FOR MOBBING OG UTESTENING

Vi har fokus på disse områdene fra Årsplanen:

- Lekens betydning
- Omsorg, lek og læring
- Danning gjennom omsorg, lek og læring
- Barnehagens læringsmiljø
- Mobbing og krenkelser, utestenging
- Barns medvirkning
- Psykisk helse og livsmestring

TRYGT OG GODT BARNEHAGEMILJØ med fokus på:

Nulltoleranse for mobbing og utestenging, Inkludering og tidlig innsats, Aktivitetsplikten og

Voksne som krenker barn

§41 Nulltoleranse og forebyggende arbeid

- Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelser
- Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna

§ 42 Plikt til å sikre at barnehagebarn har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikten)

- Alle som jobber i barnehagen skal følge med på hvordan barna har det
- Høykvalitetsbarnehager
- Om å jobbe forebyggende for at alle barn skal ha det trygt og godt
- Sette inn tiltak straks utfordringer avdekkes

Tidlig innsats handler om:

- Høykvalitetsbarnehager
- Om å jobbe forebyggende for at alle barn skal ha det trygt og godt
- Sette inn tiltak straks utfordringer avdekkes

Inkludering handler om:

- At alle barn skal kunne erfare å være betydningsfulle i fellesskapet
- Å være i et positivt samspill med barn og voksne
- At alle barn gis mulighet til å etablere lek ut fra en felles opplevelse og forståelse
- At barna blir møtt med tillit og respekt
- At voksne anerkjenner barndommens egenverdi

Barnehagene må ha:

- God kvalitet på det ordinære tilbudet som kan gi mindre behov for særskilte ordninger for enkeltbarn
- En kultur for inkludering og tidlig innsats
- Se behovet tidlig nok – lese barna/kroppsspråk – god dialog med foreldre

Hvordan få et godt og trygt barnehagemiljø

- Tilstedeværende voksne i leken og voksen som er gode observatører
- Voksne på avdelingen som er gode på kommunikasjon, som drøfter og deler tanker og bekymringer, og som tar alle voksne på alvor i sine observasjoner.
- Tilpassede leker til gruppa slik at alle blir inkludert. Variert lek ut ifra barnas forutsetninger.
- Avdelingene vurderer type lekemateriell og mengde som er nødvendig.
- Dele opp gruppa i mindre grupper slik at vi får bedre oversikt og kontakt med hvert enkelt barn. Har vi noen bekymringer?
- Viktig at vi under leken viser at vi er ulike, og at vi styrker den individuelle personligheten. Vi er alle verdifulle på hver vår måte.
- Oppmuntrer når barna deler, trøster, sier hei og at vi voksne gir positiv oppmerksomhet til positiv adferd.
- Jobbe med prososial adferd
- Ta barna på alvor. Atferd kommer av en grunn
- Inkludere barna i hverdagsaktiviteter
- Grobunn for å danne vennskap. Se barnas lek og vennskap.
- Ta barnas følelser på alvor. Ikke si at «alt går bra, eller se bort»
- Ha språkgrupper og fokus på språk i leken og i daglige aktiviteter.
- Tilstedeværende voksne i hverdagen som er med barna og ikke gjøre alt annet
- At vi kommuniserer godt sammen om enkelt barn og arbeider med og møter barnet på lik måte
- Åpen og god dialog med foreldrene. At barna ser at mamma og pappa kan kommunisere godt med de voksne i barnehagen.
- At barna ser at vi voksne på avdelingen er gode mot hverandre og trives sammen. Latter og humor i hverdagen.
- Ofte avdelingsmøter – kalle inn etter behov
- God organisering - Opprettholde rutiner og struktur

MÅL OG TILTAK for å forebygge og avdekke mobbeatferd

Hovedmål: Jeg er et verdifullt barn skapt i Guds bilde og jeg kjenner meg trygg og sikker på meg selv

MÅL 1

Barna skal føle trygghet og utvikle økt selvfølelse, og de skal føle seg sett, hørt og verdsatt

Delmål:

Barna skal føle trygghet til å være seg selv i gruppa

Barna skal føle trygghet til å sette grenser for seg selv

TILTAK

- Bruke verdisetninger gjennom dagen: Disse er beskrevet i Epleprogrammet og alle voksne i barnehagen skal kjenne disse og bruke de overfor barna der det passer inn. Eks: Du er verdifull, Du er helt spesiell og best i verden til å være deg.
- Fremheve barnets positive egenskaper slik at resten av gruppa hører det
- Barna skal få hjelp og støtte når de trenger det
- Barna skal være trygge på at voksne gjør likt
- Respektere når barn setter egne grenser. Forklare barna.
- Prate med barna på en god måte, bekrefte ønskene og deres behov. Barnet skal føle at den voksne ser og forstår behovene.
- Eplesamling: Koffert som inneholder det mest verdifulle som finnes – et spill hvor barnet ser seg selv, samt at alle rundt barnet sier noe positivt om barnet.
- Bibelsamlinger
- Sansesamlinger med de gode ordene, massasje og lydfiler
- Følelse samlinger – snakke med barna om følelser

MÅL 2

Barnehagen skal legge til rette for at alle barn får mulighet til å utvikle gode leke ferdigheter og føle mestring

TILTAK

- Voksne er delaktig i leken for å støtte, veilede og føre leken videre
- Voksne på sidelinjen – observerer, er i forkant, griper inn når det er nødvendig
- Voksne som har blikk for barnas behov, barnas forutsetninger, barnas ressurser og barnas lek

- Voksne som støtter opp om barnets positive sider og barnets ressurser
- Voksne som er løsningsorienterte
- Voksne som jobber for god organisering på avdeling
- Voksne som har god struktur på dagen

MÅL 3

Barna skal føle seg som en del av fellesskapet og oppleve trygghet sammen med andre

Delmål:

Barna skal øve på å vise empati for hverandre

Den gyldne regel: Det du vil at andre skal gjøre mot deg skal du gjøre mot andre

Det du ikke ønsker at andre skal gjøre mot deg skal du heller ikke gjøre mot andre

TILTAK

- Voksne som prater med barna på en god måte, bekrefter ønskene og behovene deres. Barnet skal oppleve at den voksne ser og forstår behovene.
- Voksne som lærer barna å utvikle sosialkompetanse og prososial atferd – Eplesamling, Følelse samling og gjennom å være gode forbilder
- Voksne som hjelper barna til å si unnskyld når barnet har såret andre
- Voksne som sier unnskyld til hverandre og til barna
- Voksne som respekterer når barn setter egne grenser
- Voksne som forklarer barna på en god måte og på en måte som barna forstår
- Voksne som spør barnet hva som har skjedd, høre om det er andre som har sett hva som har skjedd
- Voksne som tøyser og tuller med barna hver dag og får dem til å le
- Bruke verdisetninger gjennom dagen: Disse er beskrevet i Epleprogrammet og alle voksne i barnehagen skal kjenne disse og bruke de overfor barna der det passer inn. Eks: Du er verdifull, Du er helt spesiell og best i verden til å være deg.

FOR Å OPPDAGE OG AVDEKKE MOBBEATFERD OG MOBBING ER NØKKELEN:

Tilstedeværende og observerende voksne som har barnehageblikket

TILTAKSLISTE – NÅR MOBBEATFERD OPPSTÅR OG MOBBING AVDEKES

Hva gjør vi og hvordan gjør vi det
<p>For å avdekke mobbeatferd / mobbing</p> <p>Daglig observasjon for å kunne avdekke mobbeatferd. Dersom vi mistenker/har sett tilløp til noe vi lurer på om er mobbing så observerer vi det og snakker med de andre voksne på avdeling.</p>
<p>Tilløp til mobbeatferd /mobbing</p> <p>Forebygge ved å:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Dele inn i små grupper med fokus på god lek og godt samspill mellom barna➤ Fokuserer på det å være gode mot hverandre, stryke på kinnet og hånda, gi kos.➤ Dele barna under måltid. Tenke ut hvem som best kan sitte sammen.➤ Skape gode relasjoner også mellom de barna som ikke har så god relasjon i utgangspunktet.➤ Ved å bruke alle rommene. God arealutnyttelse.➤ Ved å være bevisst på hvilke barn som er sammen på rom.➤ Ved å ha samtaler med barna når det oppstår situasjoner/konflikter hvor noen holdes utenfor leken.➤ Samle de barna som er involvert. Snakke med dem, ha rollespill, veilede i akseptabel atferd, bruke de gode ordene og verdisetningene. Finne gode løsninger sammen med barna.
<p>Informere</p> <p>Pedagogisk leder skal informeres dersom/når det oppdages mobbeatferd.</p> <p>Deretter skal styrer informeres</p>

Samtaler med barna

Vi gjennomfører samtaler med den som blir mobbet om hvordan han/hun har det, lytter til barnet og snakker om hva vi kan gjøre. Styrker barnet

Vi snakker også med de som mobber. Finne ut hvordan han/hun har det. Snakke med barnet om at dette ikke er akseptabelt og hjelpe dem med andre strategier enn å mobbe. Sosial coaching

Samtaler med foreldrene

Vi snakker med foreldrene til mobberne og foreldrene til den som blir mobbet om tiltak som må gjennomføres både hjemme og i barnehagen for å hjelpe begge parter. De voksne på avdeling blir enige om hvem som gir beskjed til foreldrene.

Søke hjelp og veiledning hos andre instanser

Dersom vi mener det er behov for det tar vi raskt kontakt med andre instanser som Ppt, kommunen, helsestasjon, Barnevern eller andre.

Forebygging

- Tema på foreldremøter
- Tema på personalmøter og planleggingsdager
- Øke kompetansen i personalet
- Det er utarbeidet egen håndbok om temaet
- Fargekartlegging – voksnes relasjon til barna
- Følelsessamlinger
- Eplesamlinger
- Bruk av pedagogisk analyse

HVA ER INKLUDERING:

- Å være en naturlig del av fellesskapet
- Føle seg trygg
- Føle seg betydningsfull
- Får medvirke i utformingen av sitt eget tilbud i barnehagen

Hva vil dette si i praksis

I møte med foreldre og barn

- Måten vi møter barna og foreldrene på. Bli møtt på samme måte av alle hver dag. Si hei til både foreldre og barn, bruke navn og si «så fint å se deg, så godt å se deg». Ønske foreldrene en god dag. Har vi tid slår vi av en liten prat, spørre om hvordan natten har vært, hvordan gikk det i går ettermiddag osv.
- Faste voksne på jobb og bruke de samme vikarene ved behov.
- Trygge foreldre gir trygge barn. Det er det viktig med åpen og god kommunikasjon. Vi må være gode til å ta telefonen og å svare på meldinger. Vi må være imøtekommende og gi god informasjon i de daglige møtene med foreldrene.
- Hjemmebesøk for barn under 3 år. Skaper en mykere overgang til barnehagelivet for foreldre, barn og ansatte.
- Barna på Gul har et rødt eple hver med bilder av familien. Dette skaper en trygghet for barna i oppstarten.

I organiseringen

- Vi har kontroll på sutter, bamser og barnas egne og unike behov. Dette står skrevet ned på bleiehyllene og vognlappene slik at alle lett kan se hva barnet skal ha.
- Utstyret i barnehagen og det fysiske miljøet ser fint og helt ut, er lyst og trivelig og tilpasset barna. Er med på å gi foreldrene trygghet i forhold til sikkerhet, og tryggheten speiles over til barna.

I det daglige samspillet

- Føle seg trygg. Ha noen som ser deg, motivere deg, hjelper deg
Er der som en støtte for barna. Veiledende, inkluderende, omsorg, et fang å sitte på
- Betydningsfull – at de andre voksne blir glade for å se deg. Medvirke i hverdagen
- Barna blir trygge på den voksne når de voksne er trygge på hverandre
- Ha venner som gleder seg til å se deg og leke med deg
- Barnet må bli sett og hørt og få være en del av fellesskapet

- Barns medvirkning – ikke legge alle planer, la barna bestemme. Åpne aktiviteter, følge barnas interesser
- Trygghet – høre på hva barnet vil si, ikke legge ord i munn på barnet, ta dem på alvor
- Samme med foreldre – møte dem også (speiling)
- Alle voksne på avdelingen lærer seg raskt navnet på barna på sin avdeling.

I leken

- Bli inkludert i leken. Få hjelp og veiledning i lek
- Vi voksne ser hva barna er opptatte av og legger til rette for leken. (Bøker, forming, dukker, kjøkkenlek, utetid osv.) Voksne leker med barna, og får med seg hva de vil gjøre og fører det videre

HVA ER TIDLIG INNSATS:

- Et godt pedagogisk tilbud fra tidlig småbarnsalder
- At barnehager arbeider for å forebygge utfordringer
- Når utfordringer avdekkes settes det umiddelbart inn tiltak
- Et godt pedagogisk tilbud gir grunnlaget for hvordan barn lykkes i utdanning og arbeid

Hva vil dette si i praksis

- Vi skriver ned observasjoner tidlig.
- Bruk av ulike aktiviteter og at alle barna får prøvd seg på de ulike aktivitetene. Eks. sanserommet, forming, jungelrom, trappearbeid, temaarbeid, prosjekter og språkgrupper. Sang og musikk.
- Bibelsamling og daglige samlinger.
- Presenterer gode verdier for barna gjennom handling.
- Ved f. eks biting er en voksen hele tiden til stedet for å avverge at slikt skjer.
- Vi forsøker å finne ut hva barna er gode på og hjelper med å styrke disse egenskapene.
- Vi følger barnas utviklingstempo. Vi presser ikke og har forståelse for at barna utvikler seg i forskjellig tempo. På den måten skaper vi ikke en negativ følelse rundt det å måtte mestre nye ting. Vi heier og oppmuntrer.
- Pedagogisk tilbud med aktiviteter ut ifra barnets utvikling og interesser
- Faste, trygge og gode rutiner
- De voksne utfører rutiner likt
- Klare forventninger til barna ut ifra alder og utviklingsnivå
- Forebygge utfordringer
 - ✓ Gi barna 2 valg når de ikke klarer å roe seg i en lek
 - ✓ Dele gruppa. Se barnegruppa. Hvem fungerer sammen
 - ✓ Forberede barna
- Didaktiske planer – planlegge ut fra forutsetninger til hvert enkelt barn. Jobbe ut fra smågrupper.
- Bekymringer dokumenteres så tidlig som mulig.
- Bruke praksisfortellinger for å drøfte situasjoner
- For å få flere syn på barna, rullerer de voksne slik at alle blir godt kjent med alle barna
- Bruke Hva, hvordan og hvorfor, plan i aktiviteter med barna. Ha med barna på å dokumentere slik at de blir kjent med grunnen til å lære/bli kjent med tema
- Det er utarbeidet rutiner for å sikre gode overganger innad i barnehagen og til skolen

Områder som er viktig for å fremme trygge og gode barnehagemiljø

Hvordan jobber vi med

Barnehagekulturen – Består av holdninger, verdier, normer og praksis

Vi bygger på kristne grunnverdier: Ærlighet, redelighet, rettferdighet, nestekjærighet, likeverd, toleranse, tilgivelse og respekt for livet. I tillegg fokuserer vi på anerkjennelse, tilstedeværelse, tydelighet, omsorg og trygghet.

Vi jobber for å styrke barns selvfølelse og selvbilde.

Vi markerer høytidene som er i Norge og i den norske kulturen. I tillegg markerer vi morsmålsdagen, samenes dag osv.

Vi har nulltoleranse mot mobbing og krenkelser.

Alle er like verdifulle.

Vi jobber ut ifra en Autoritativ lederstil.

Samlinger.

Organisasjon og ledelse – Eier og styrer har ansvar for dette

Barnehagemyndigheten har tilsyn 1. gang pr. år

Barnehagens styre fører kontroll av barnehagen gjennom daglig leders kvartalsrapporter, kvalitetskartlegging og foreldreundersøkelser

Styrer sammen med de pedagogiske lederne legger de overordnede føringene for hvordan barnehagen skal drives på bakgrunn av lover og rammer.

Barnehagens styre må legge til rette for at styrer kan drive med utviklingsarbeid og opplæring via kurs og veiledning av alle ansatte.

Alle ansatte blir kurset i barns utvikling og hvordan barn skal møtes og støttes i barnehagen. Dette følges opp av styrer.

Alle vet hvilke rolle de har og kan gå den rette tjenestevei.

Alle kan bruke Pbl mentor. Alle følger HMS rutiner. Alle kan finne frem i personalhåndbok osv.

Alle ansatte deltar på møter, planleggingsdager og kurs.

Åpen dialog og god kommunikasjon og samarbeid i hele barnehagen.

Pedagogisk ledelse – styrer og de pedagogiske lederne har ansvar for dette

Kvaliteten på den pedagogiske ledelsen har betydning for miljøet. Derfor gjennomfører Eplehagen jevnlig lederutviklingskurs og ledermålinger. Eplehagen jobber med autoritativ ledelse.

Pedagogiske ledere har ansvar for å lede og veilede medarbeiderne. Gjennomføre medarbeidersamtaler og sammen med medarbeider sette opp en individuell utviklingsplan.

Pedagogiske ledere skal jobbe autoritativt ved å balansere krav og respons.

Pedagogiske ledere har ansvar for å følge opp rutiner, utviklingsplaner, årsplan og mnd planer på egen avdeling.

Referat fra ledelse møter til resten av personalet.

At leder tar imot innspill til aktiviteter som de ansatte ønsker å gjennomføre.

Tydlig og åpen dialog.

At leder har tydelige forventninger til de ansatte. At alle vet hva som forventes. Vi har felles mål.

Ledere har vært på kurs for å jobbe med lederrollen.

Relasjoner - barn-barn, voksen-voksen, voksen-barn

Kurse ansatte i barns behov, relasjoner og voksenrollen.

Gjør ansatte kjent med forskning på barns behov, betydningen av et godt barnehagemiljø.

Jobber med arbeidsmiljøet for å styrke relasjonen mellom de voksne.

Gjennomfører kartlegginger av arbeidsmiljøet og medarbeiderundersøkelser.

Har arbeidsmiljø som tema på personalmøter.

Personalmøter og avdelingsmøter.

Messenger grupper der vi både har en felles plattform og en gruppevis. Der vi også kan dele hyggelige og morsomme ting, i tillegg til jobbrelatert.

Julebord og sommeravslutning.

Medarbeidersamtaler.

Morgenmøteskjema.

Vite litt om hverandre, slik at vi lettere kan forstå hverandre. Rom for å kunne prate litt sammen i stille stunder i løpet av dagen.

Foreldresamarbeid

Barnehagen legger til rette for et godt foreldresamarbeid ved å

- Gjennomføre 1-2 foreldremøter pr. år
- Ha foreldresamtaler 1-2 ganger pr. år
- Daglig kontakt med foreldrene ved levering og henting. Dette er den viktigste kontakten.
- Møter med SU – Samarbeidsutvalget.
- Temaer på foreldremøter

Barns trygghet og trivsel avhenger mye av hvordan foreldrene opplever barnehagen. Fokuset er derfor å trygge foreldrene i at barna blir tatt godt vare på i barnehagen.

- Gode møter mellom foreldre og ansatte om morgenen ved levering og på ettermiddagen ved henting. Dette er alltid den ansattes sitt ansvar.
- Utveksle informasjon om barnet med fokus på det som har vært positivt.
- Samarbeide med foreldrene om hva som er barnets beste, da det alltid er foreldrene som kjenner barnet sitt best.
- På foreldresamtaler – spørre hva de forventer/ønsker av barnehagen. Hva er viktig for dem
- Ta opp vanskelige ting/hendelser på en profesjonell måte. Ikke blande inn sine egne meninger og holdninger.
- Være tydelige overfor foreldrene på en profesjonell måte dersom det er mistanke om omsorgssvikt. Være på tilbudssiden slik at foreldrene føler seg ivaretatt.
- Bruke fra bekymring til handling og søke hjelp, råd og veiledning gjennom støtteapparat

Oppstartskjema og samtaler under innkjøring.

Foreldresamtaler.

Månedsbrev.

Informasjonsutveksling på Kidplan.

Meldinger med bilder til foreldre.

Ha en hyggelig dialog underveis.

Aktivitetsplikten:

Hvordan sikre at alle barn blir sett?

Hvordan observere og følge opp de barna vi er bekymret for / de sårbare

Hvordan gjør vi det

Ved systematiske observasjoner der den / de som observerer har fokus på noe helt konkret i en bestemt tidsperiode. Dette avtales på avdelingen.

Ved daglige observasjoner der den voksne er sammen med barna og ønsker f.eks å utforske og være nysgjerrig på hva barna gjør og hvordan samarbeidet mellom barna er, barnas lekekompetanse, barnas sosiale kompetanse og prososiale kompetanse.

Sikre at alle blir sett:

- Gode rutiner på avdelingene for hvordan sikre at alle barna blir sett.
- Tilstedeværende voksne som alltid har blikk for barna
- Notere ned hendelser, bekymringer o.l vedrørende barna
- Bruke fargekartlegging der fokuset er på hvilken relasjon den voksne har til barna
- Diskutere enkeltbarn og barnegruppen på avd.møter for å avdekke uønskede hendelser, begynnende mobbeatferd, barn som ofte eller alltid går alene, barn som er stille, barn som er utagerende, barn som ofte er lei seg, barn som ønsker mest voksenkontakt. Hva skjer?
- Sikre at alle blir sett. Dele inn i mindre grupper. Sørge for at alle voksne rullerer på barna.
- Spesielt de sårbare: alle observerer dette barnet, en voksen følger barnet ekstra nøye.
- De man er bekymret for: melder til leder, dokumenterer med bilder, skriver ned observasjoner med dato og tidspunkt.
- De sårbare: prøver å ha faste voksne på barnet, to som deler ansvaret. Samtale med foreldre.
- Alle: Alle voksne snakker sammen gjennom dagen om lek, mat, møte med foreldre. Vi diskuterer på møter.
- Gjennomføre avdelingsmøter.
- Praksisfortellinger
- Ekstra møter ved behov
- Dokumentasjon / observasjon

På denne måten fanger vi opp de mest sårbare barna.

Tiltak:

- Systematisk observasjon daglig over en tidsperiode
- Bruke pedagogisk analyse
- Samtale med barnet for å prøve å finne ut årsaken
- Er det noe med barnehagen/avdelingen som utløser atferden?
- I hvilke situasjoner fremkommer den avvikende atferden?
- Samle observasjonene og finne ut Hva gjør vi videre?
 - ✓ Bekymringsmelding direkte til BV
 - ✓ Samtale med foreldrene om bekymringen for å høre om de også er bekymret
 - ✓ Tilby hjelp og veiledning gjennom Familiehelsetjenesten
 - ✓ Tverrfaglig drøftingsmøte for råd og veiledning til både foreldre og barnehagen
 - ✓ Tiltaksplan i barnehagen
 - ✓ Videre oppfølging

Bruk av utvidet foreldresamtale

Melde fra

Hvordan melder vi fra:

Bruk av Fra bekymring til handling. Denne ligger ute på Porsgrunn kommune sine sider. Alle har fått utdelt infohefte om dette og oversikt over støttetjenester.

Alle ansatte har ansvar for å melde videre en bekymring de selv har observert eller fått innspill om.

Ved bekymring for et barn på din avdeling melder du i første omgang fra til nærmeste leder som er avdelingsleder.

Avdelingsleder vurderer hva neste steg blir ut ifra alvorlighetsgraden.

- ✓ Ta det opp på et avdelingsmøte for å samle mer informasjon
- ✓ Drøfte saken med daglig leder
- ✓ Samtale med foreldrene.
- ✓ Event. videre oppmelding til rette instans

Undersøke saken

Hvordan undersøker vi saken:

- ✓ Observerer og samler inn informasjon
- ✓ Dokumentere
- ✓ Drøfter på avdelingsmøter
- ✓ Kartlegger og finner ut hva som er årsaken til utfordringen/utfordringene. Er det noe her i barnehagen? Er det noe hjemme?
- ✓ Samtale med foreldre for å avklare om det er grunn til bekymring. Hva foreldre opplever.

Voksne som krenker barn:

Hvordan foregår dette?

Hvordan kan vi forebygge dette?

Hvilke tiltak har barnehagen?

Barnehagelovens §1: Barnehagen har et særlig ansvar for å ivareta barnas behov for omsorg når barna er i barnehagen i barnehagens åpningstid. Barnehageloven gir **ikke** hjemmel til bruk av tvang og makt. Barn skal beskyttes mot «alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbruk, vanskjøtsel eller forsømmelig behandling, mishandling eller utnyttning, herunder seksuelt misbruk, mens annen person har omsorg for barnet», jf. Barnekonvensjonen artikkel 19.

I enkelte ekstraordinære tilfeller kan det være at en kroppskrenkelse likevel ikke er straffbar, fordi handlingen kvalifiserer som nødverge eller nødrett etter straffeloven §§ 17 og 18. Personalet kan oppleve at det er nødvendig å gripe inn overfor barna for å hindre at barnet, andre barn, ansatte eller gjenstander kommer til skade. De har derfor en plikt til å gripe inn for å hindre at barnet skader eller plager andre, eller skader seg selv eller eiendom.

Det er imidlertid meget snever adgang til å bruke nødverge eller nødrett, og det forutsetter alltid at det blir utført for å forsvare noen eller noe. Om vilkårene for nødverge eller nødrett er oppfylt, må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Det betyr at eksemplene deres viser til i henvendelsen, alltid må vurderes konkret. Utdanningsdirektoratet understreker at straffeloven **ikke** gir hjemmel for planlagte tiltak med adferds endrende formål.

(Utdrag fra utdanningsdirketoratets svar til Fylkesmannen i Vestfold om bruk av tvang og fysisk makt i barnehagen, 20.12.2016)

Eksempler på atferd der voksne krenker barn

- Høy stemmebruk fra de voksne
- Legge skylden på barn med å si «slik går det når dere ikke hører etter»
- Barn som bli tvunget til å spise mat de ikke vil ha eller liker
- Barn som blir oversett
- Barn som får mer positiv oppmerksomhet enn andre
- Barn som alltid får negativ oppmerksomhet
- Barn som blir holdt fast
- Barn som blir fysisk grense satt foran andre barn
- Barn som den voksne ler av
- Barn som tas ut av måltid, aktivitet eller samlingsstund fordi de bråker eller ikke sitter rolig, og den voksne påpeker dette så andre hører det
- Barn som blir ekskludert fra ulike aktiviteter pga atferd
- Barns følelser og opplevelser blir bagatellisert
- Barn som blir påført skam. Eks: En voksen kan si «Nå ødelegger du for alle», «hvor mange ganger har jeg sagt», eller «se så fint de andre sitter»
- Barn som utsettes for krenkelser av andre barn og voksne ikke griper inn
- Barn som opplever at voksne snakker negativt om dem over hodet på dem

Årsaker

- Manglende tilsyn – for få voksne, eller at de voksne ikke har fokus på barna
- Manglende eller ikke gode nok rutiner for tilbakemelding når en ansatt krenker et barn
- Mangel på kunnskap om hva som ligger i begrepet krenkelser
- Manglende bevissthet på hvorfor og hvordan
- Sårbare barn er spesielt utsatt
- Tidspress – voksne som blir stresset
- Mangle på tålmodighet fra den voksne
- Manglende forståelse for barnets handlinger
- Ansattes helse
- Den ansatte sin dagsform
- Frustrasjon fra den voksne over situasjonen som oppstår
- Dårlig planlegging og rutiner
- Press på å gjennomføre planer
- Dårlig kommunikasjon

Forebygge

- Barnehagen har utarbeidet rutine som skal bidra til å sikre at vi er bevisste egne handlinger slik at vi ikke utsetter barna for makt og tvang i barnehagen
- Barnehagen har nulltoleranse mot krenkelser av barn
- Alle ansatte skal kjenne til barnehagens rutine for dette. Det er daglig leder som har ansvar for at alle ansatte kjenner til dette.
- Avdelingslederne har ansvar for å påse at det er utarbeidet gode rutiner på avdelingen og at alle voksne på avdelingen kjenner til og følger disse.
- Alle voksne har ansvar for å dele barna i mindre grupper
- Alle voksne har ansvar for å være tilstedeværende voksne
- Alle voksne har ansvar for å være en autoritativ voksen: stille krav til barna på en god måte ut ifra barnas forutsetninger
- Daglig leder skal legge til rette for at tema jobbes med på møter og planleggingsdager
- Det er utarbeidet en risikovurdering
- Alle voksne har et særlig ansvar for å påse at barn ikke utsettes for tvang eller fysisk maktbruk.
- Dersom vi er usikre på om egne eller en kollegas handlinger går inn under makt eller tvang, tas dette opp med den det gjelder og nærmeste leder.
- Vi melder straks ifra til daglig leder dersom vi ser eller får mistanke om at en kollega utøver vold eller makt mot et barn.
- Vi melder direkte til eier av barnehagen hvis vi får mistanke om, eller kjennskap til, at daglig leder utøver vold eller makt mot et barn.
- Dersom foreldre ønsker at vi skal følge opp barn i for eksempel måltid eller oppførsel, som vi mener kan virke som tvang, konfererer vi med foreldre om dette og forsøker å finne en annen løsning.

Melde fra

§43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn. Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå

- a) Hvilke utfordringer tiltakene skal løse
- b) Hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- c) Når tiltakene skal gjennomføres
- d) Hvem som skal gjennomføre tiltakene
- e) Når tiltakene skal evalueres

Revidert sammen med personalet september 2023